

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مناظره و آداب آن

در مکتب قرآن و اهل بیت علیهم السلام

نویسنده: سید صادق پیشمازی

عضو هیئت علمی دانشگاه بین المللی اهل بیت علیهم السلام

سر شناسه	: پیشنمازی، سیدصادق، ۱۳۴۱ -
عنوان و پدیدآور	: طراحی مناظره و آداب آن در مکتب قرآن و اهل بیت علیهم السلام / نویسنده: سید صادق پیشنمازی
مشخصات نشر	: تهران، نور علم.
مشخصات ظاهری	: ۳۹۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۹-۳۳۱-۱
موضوع	: مناظره - جنبه های قرآنی
موضوع	: مناظره - اهل بیت.
شماره افزوده	: پیشنمازی، سیدصادق، ۱۳۴۱
سازمان خزوده	: دانشگاه بین المللی اهل بیت علیهم السلام
رده بندی کنگره	: BP ۳۶/۴ / پ۹ط۴ ۱۳۹۸
رده بندی دیسی	: ۲۹۷/۸

نشر نور علم: تهران - خ انقلاب - خیابان پری - پلاک ۱۴ - تلفن: ۶۶۴۰۵۸۹۴ و ۶۶۴۰۵۸۸۰

noreelm@yahoo.com ۱۲۱۰۱۴۲۲۹، فرستگاه: دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران

- طراحی مناظره و آداب آن در مکتب قرآن و اهل بیت علیهم السلام
- نویسنده: سید صادق پیشنمازی - عضو هیئت علمی دانشگاه بین المللی اهل بیت علیهم السلام
- از مجموعه کتابهای دانشگاه بین المللی اهل بیت علیهم السلام
- ناشر: نور علم
- شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۹-۳۳۱-۱
- نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸
- چاپ و صحافی: الغدیر
- قیمت: ۷۲۰۰۰ تومان

در صورت عدم دسترسی به کتابهای این انتشارات، از طریق تماس با
۰۹۱۲۳۳۳۴۲۲۹ کتابها با پست به تمام نقاط ایران ارسال می شود.

۱۵	پیش گفتار:
۱۹	درس اول:
۱۹	ارزش جهل زدائی و هدایت گری در موضوع اعتقادی
۲۲	اهمیت مناظره
۲۳	تاریخچه مناظره
۲۳	تاریخچه مناظره از منظر قرآن
۲۵	تاریخچه مناظره در مذاهب اربعه
۲۸	مناظره در کلاس:
۳۱	درس دوم:
۳۱	واژه و مفهوم شناسی مناظره
۳۱	تعریف مناظره
۳۲	معنای لغوی
۳۴	معنای اصطلاحی
۳۶	هدف و فائده مناظره
۳۸	ریشه شناسی جدال غیر احسن
۴۰	مناظره در کلاس:
۴۴	درس سوم:
۴۴	نبایدها و خطرهای پیش روی مناظره کننده
۴۴	تکبر در مناظره

- ۴۶ مرء و غلبه جوئی در مناظره.
- ۴۸ استهزاء و بایمال نمودن حق در مناظره.
- ۴۹ عجب و خودنمایی در مناظره.
- ۵۰ نپذیرفتن حق در مناظره.
- ۵۱ خشم و ترک مدارا در مناظره.
- ۵۳ سبّ سخنان ناروا در مناظره.
- ۵۴ جایگاه مناسره و بدال آید در روایات.
- ۵۷ مناظره در کلاس.
- ۶۱ درس چهارم.
- ۶۱ بایدها اخلاقی و شرائط مطلوب در مناسره.
- ۶۱ خلوص نیت.
- ۶۲ با وضو بودن و توکل به خداوند متعال داشتن.
- ۶۳ کشف حقیقت.
- ۶۴ فصاحت، نرمی و صداقت در سخن.
- ۶۶ تواضع و ادب.
- ۶۷ بردباری و مدارا.
- ۶۸ گشاده روئی و آرامش.
- ۶۸ رعایت اعتدال و اجتناب از تحدی.
- ۶۹ رعایت مروت و اخلاق گفتگو.

- ۷۰ مناظره در کلاس:
- ۷۶ درس پنجم:
- ۷۶ بایدهای روشی و مدیریتی:
- ۷۶ جایگاه سخن:
- ۷۸ گوش دادن و بجا سخن گفتن:
- ۸۰ کنترل صدا را بالا بردن آن:
- ۸۰ جایگاه سؤال و جواب:
- ۸۱ نحوه پرسشگری:
- ۸۴ نحوه پاسخگویی:
- ۸۶ تغییر موضوع گفتگو در صورت ندانستن:
- ۸۸ تأکید بر مستندات متفق علیه مناظره کننده گان:
- ۸۹ مناظره در کلاس:
- ۹۴ درس ششم:
- ۹۴ سامان دهی انجام مناظره در روایات:
- ۹۵ مناظرات امام در میان اصحاب:
- ۹۵ کارورزی مناظرات:
- ۹۶ بازگویی مناظره:
- ۹۷ تأیید و تشویق در کلاس مناظره:
- ۹۸ تخصیصی کردن مناظره و ارجاع به اصحاب:

- ۹۹..... تخصصی درون رشته ای.....
- ۱۰۰..... تکریم و اعتماد بخشی به متخصص.....
- ۱۰۱..... نظر سنجی و تمرین پرسش گری یاران.....
- ۱۰۲..... مناظره در کلاس.....
- ۱۰۶..... درس هفتم:.....
- ۱۰۶..... نقد و بررسی.....
- ۱۰۸..... تکریم طرف مقابل.....
- ۱۰۹..... کنترل طرف مقابل.....
- ۱۱۱..... تربیت شاگرد برای مناظره.....
- ۱۱۱..... تمرین مناظره بین اصحاب.....
- ۱۱۲..... ریشه یابی و موارد نهی از مناظره.....
- ۱۱۳..... منع مناظره با افراد کم شأن.....
- ۱۱۴..... منع غیرمتخصص و اذن به متخصص در مناظره.....
- ۱۱۵..... مناظره در کلاس.....
- ۱۱۸..... درس هشتم:.....
- ۱۱۸..... روش شناسی و نحوه تعامل در مناظرات قرآن و اهل بیت.....
- ۱۱۸..... پاسخ های اقناعی یا اسکاتی.....
- ۱۲۱..... سبب و تقسیم.....
- ۱۲۲..... متعادل و تشنه سازی مخاطب.....

- ۱۲۷..... روش آنی.....
- ۱۲۸..... استفاده از محسوس برای دریافت امور معقول.....
- ۱۳۰..... همراهی با مخاطب به منظور اقتناع تدریجی.....
- ۱۳۱..... تحریک وجدان و بازنگری در باورها.....
- ۱۳۳..... استفاده انکاری زمینه ساز تفکر در باورها.....
- ۱۳۴..... مناظره در کلاس.....
- ۱۳۸..... درس نهم:.....
- ۱۳۸..... پرسشگری و روش های مبتنی بر آن.....
- ۱۳۸..... قرار گرفتن در جایگاه پرسشگری.....
- ۱۳۹..... پرسشگری برای تنبیه به پاسخ.....
- ۱۳۹..... دفع شبهه با پرسشگری.....
- ۱۴۱..... تردید افکنی و ایجاد فرصت تفکر.....
- ۱۴۲..... پرسش های اقرار ساز.....
- ۱۴۳..... پرسش و پاسخ.....
- ۱۴۵..... مناظره در کلاس:.....
- ۱۴۹..... درس دهم:.....
- ۱۴۹..... نکات منطقی در مناظره.....
- ۱۵۰..... صناعات خمس (پنجگانه).....
- ۱۵۴..... مشهورات.....

- ۱۵۵..... مسلمات
- ۱۵۷..... بهره گیری از نکات در جایگاه مناسب
- ۱۵۹..... مناظره در کلاس:
- ۱۶۳..... درس یازدهم:
- ۱۶۳..... جایگاه و حوری امامت در بستر مناظرات
- ۱۶۳..... اهمیت امامت
- ۱۶۴..... وجوب امامت
- ۱۶۵..... چیستی امامت
- ۱۶۶..... جایگاه امامت
- ۱۶۹..... علت عدم پیروی شیعه از مذاهب اهل سنت
- ۱۷۳..... مناظره در کلاس:
- ۱۷۸..... درس دوازدهم:
- ۱۷۸..... ضرورت، صفات، جایگاه و پاسخگو بودن امام
- ۱۷۸..... ضرورت وجود امام برای هدایت جامعه
- ۱۸۶..... صفات جانشینان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
- ۱۸۷..... مقام وزارت و حدیث غدیر
- ۱۹۰..... محبوب ترین خلق بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۱۹۲..... مناظره در کلاس:
- ۱۹۸..... درس سیزدهم:

- ۱۹۹..... اهل شوری و حقانیت امیر المؤمنین علیه السلام.
- ۱۹۹..... حکم به قتل شورای خلافت.
- ۲۰۱..... حدیث منزلت و خلافت امام علی علیه السلام.
- ۲۰۸..... اعلام سوره ی براءت.
- ۲۱۰..... مهاجرین و انصار و حقانیت امیر المؤمنین علیه السلام.
- ۲۲۲..... مناظره در کلاس:
- ۲۲۸..... درس چهاردهم:
- ۲۲۸..... پرسش های از خلفاء و پاسخ های حضرت امیر.
- ۲۲۸..... پرسش های اسقف نجران.
- ۲۳۰..... پرسش های دانشمند مسیحی.
- ۲۳۳..... پرسش های عالم یهودی.
- ۲۳۴..... مکان خداوند.
- ۲۳۶..... تغییر قبله، بداء.
- ۲۳۹..... مباحله.
- ۲۴۲..... مناظره در کلاس:
- ۲۵۱..... درس پانزدهم:
- ۲۵۱..... پرسش های مسیحیان، منکرین خدا، دوگانه پرستان و... از پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله.
- ۲۶۲..... عذاب حضرت مسیح علیه السلام.
- ۲۶۳..... ده چیز سخت تر از دیگری.

- ۲۶۴ همراهی در غار
- ۲۶۶ توالد و تناسل در میان اهل بهشت
- ۲۶۶ تسبیح تربت
- ۲۶۷ نماز جلوی قبور ائمه
- ۲۶۷ نماز جعفر
- ۲۶۸ مناظره در کلاس
- ۲۷۴ درس شانزدهم
- ۲۷۴ پرسش ها و تفسیر بر من و ایتام
- ۲۷۷ سلونی قبل آن تفقدونی
- ۲۷۹ فدک
- ۲۸۴ دفاع از علی علیه السلام
- ۲۹۱ مناظره در کلاس
- ۲۹۷ درس هفدهم
- ۲۹۷ دفاع از خلافت
- ۲۹۸ قتل حجر
- ۲۹۹ پاسخ نامه معاویه
- ۳۰۲ دفاع از امیر
- ۳۰۴ آیات پیرامون اهل بیت علیه السلام
- ۳۰۶ پرسش های طاوس یمانی

۳۰۹.....	امکان فهم متفاوت از قرآن.....
۳۱۱.....	مناظره در کلاس:.....
۳۱۴.....	درس هیجدهم:.....
۳۱۴.....	مصنوع بودن.....
۳۱۵.....	پرستیدن خداوند نه اسم آن.....
۳۱۶.....	احتمال معا.....
۳۱۶.....	اقضاکم علی.....
۳۱۷.....	عذاب مکرر.....
۳۱۸.....	اعتماد به قول حکیم.....
۳۱۸.....	علم امام از منظر قرآن.....
۳۲۰.....	حرمت شراب.....
۳۲۱.....	مناظره در کلاس:.....
۳۲۳.....	درس نوزدهم:.....
۳۲۳.....	صدور گناه.....
۳۲۴.....	نزول، نسیان و هدایت گری خداوند متعال.....
۳۲۸.....	عصمت انبیاء و پیرش های قرآنی.....
۳۴۲.....	مناظره در کلاس:.....
۳۴۹.....	درس بیست:.....
۳۴۹.....	تناسب اعجاز انبیاء.....

- جایگاه امامت..... ۳۵۱
- جایگاه خلافت..... ۳۵۹
- مناظره در کلاس:..... ۳۶۱
- درس بیست و یکم:..... ۳۶۶
- حدّ سارق..... ۳۶۶
- حکم خار و نرم..... ۳۶۸
- جایگاه شیخین..... ۳۷۳
- تعریف کثیر..... ۳۷۶
- مناظره در کلاس:..... ۳۷۷
- دعایی از سوی او عجل الله تعالی فرجه..... ۳۸۰
- منابع:..... ۳۸۲

بسم الله الرحمن الرحيم

پیش گفتار:

رسالت بزرگ پیام آوران الهی، بیدار کردن فطرت ها از طریق ابلاغ پیام خداوند متعال و دعوت به صراط مستقیم است و برجسته ترین محتوای هدایت گر، قرآن و سخنان معصومین علیهم السلام می باشد. هرچند روشهای زیادی برای انتقال پیام وجود دارد اما یکی از بهترین روشها برای انتقال پیام و هدایتی آن در مخاطب، استفاده از روش مناظره و گفتگو می باشد.

گفتگو، راهکاری مناسب، برای شفاف سازی پیام و انتقال مناسب آن به طرف مقابل و یاناطران گفتگو می باشد. از ارکان مناظره شنیدن سخن طرف مقابل است، این شنیدن، باعث می گردد تا ابهام ها در انتقال پیام، ملو کشنده را با ادامه گفتگو، آن ابهام ها برطرف گردد. هرچند ظرفیت پذیرش و دریافت مخاطب در مراجع جماعی متفاوت است و به تناسب آن نیز باید نحوه انتقال پیام متفاوت باشد، براین اساس برای رسیدن به یک سویه و حکیمانه سخن گفت، تا بتوان آنان را اقناع نمود و برای برخی باید با زان نصیحت و موعظه سخن گفت تا مورد پذیرش آنان قرار گیرد و با برخی به جهت روحیه پرسشگری، ای نه دارند، مناسب است به جدل و گفتگوی دوسویه پرداخت، تا کلام نافذ گشته و زمینه سازی پذیرش حقیقت را برای آنان فراهم کند. این جدال باید مبتنی بر آداب و قواعدی باشد تا سر به انحران نبرد بلکه احسن باشد تا راهبر به سوی کشف حقیقت گردد. و در مواردی ممکن است لازم باشد از موعظه حکمت، موعظه و جدال احسن برای انتقال پیام، بهره جست.

خدای متعال خود در قرآن کریم، موضوعات زیادی را در بستر گفتگو، معرفی و تبیین می فرماید و در چگونگی دعوت پیامبر صلی الله علیه و آله، بعد از یادآوری بهره گرفتن از حکمت و موعظه، گفتگورا در بستر جدال احسن مورد تأکید قرار می دهند و می فرماید: «ادْعُ إِلَى سَبِيلِ

رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ»^۱ (ای پیامبر!) مردم را به حکمت و برهان و موعظه ی نیکو به راه خدا فرا خوان! و با آنان به جدال برتر برخیز.

قرآن کریم برای تحقق انتقال درست پیام، شنیدن عمیق سخن را قبل از هر تصمیمی مورد توجه قرار می دهد و آن را صفت صاحبان خرد معرفی می کند و بر این اساس به مخاطبین توصیه می نماید که سخنان را خوب بشنوند و بهترین آن را انتخاب کنند «الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحَدَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ»^۲ کسانی که سخنان را می شنوند و از نیکوترین آنها پیروی می کنند، آنها کسانی هستند که خدا هدایتشان کرده و آنها خردمندانند، و ادامه از خود نکوهی کسانی که به جهت عدم استماع و تعقل، دچار دوزخ گشته اند، یاد می آید «وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ»^۳ و می گویند: اگر ما گوش شنوا داشته ایم، یا تعقل می کردیم، جزء دوزخیان نبودیم.

اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام نیز ی تبیین معارف دین از مناظرات بهره وافر برده اند. آشنائی با نوشتار

این نوشتار به موضوع مناظره و آداب آن به صورت درس نامه واز منظر آموزشی می پردازد براین اساس می تواند کتاب مناسبی برای کلاس های آمیز مناظره و شیوه تبلیغ باشد. نکاتی در این نوشتار مورد توجه قرار گرفته است:

- ۱- آداب و فنون مورد نیاز در مناظره تبیین و مورد بررسی قرار گرفته است.
- ۲- لغزش هایی که ممکن است مناظره کننده دچار آن گردد بررسی گردیده است.
- ۳- آداب اخلاقی که باید مناظره کننده آن را در مناظره رعایت کند مورد توجه قرار گرفته است.

۱. نحل / ۱۲۵

۲. زمر / ۱۸

۳. الملک / ۱۰

۴- با طرح پرسش هائی در ابتدای هر مبحث، ضمن جهت دهی ذهن مخاطب به اهداف آن مبحث، آموزش نکات مورد انتظار به سهولت صورت می پذیرد.

۵- به منظور کارورزی، یک مناظره در پایان هر درس آورده شده است تا توسط دو دانش پژوه در هر جلسه اجراء گردد. این مناظره مورد ارزیابی مخاطبان در کلاس قرار گرفته و با جمع بندی استاد، پایان می یابد.

۶- با هدف آموزش روش ها، در پایان مناظرات کلاس، روش های بکار رفته، باز شناسی شده است.

۷- در پوشش مناظرات تلاش شده است با اولویت بخشی به مسائل مهم اعتقادی و پر نیاز پرداخته شود.

۸- ضمن ارائه برخی از نظرات قرآنی تلاش شده است مناظره ای از تمامی معصومین، در این نوشتار آورده شود.

در نهایت این نوشتار، مبتنی بر شاخصه هائی چون، آموزشی بودن، روش شناسی و آشنائی با استخراج روش از متن مناظرات، توانائی بهره گیری از روش های استخراج شده جهت مشابه سازی آن و استفاده در سایر گفتگوها و مناظرات، کاربردی و توان اجرای مناظره در کلاس، آموزش مدیریت مناظره، برجسته سازی مباحث مورد نیاز به ویژه مناظرات مربوط به امامت و رفع شبهات، می باشد.

در انتها بر خود لازم می دانم از زحمات علمی همه اندیشمندان، نویسندگان و مترجمانی که از آثار آنان در این نوشتار بهره گرفتم سپاس گذاری نمایم و صلوات و رحمت الهی را به روان پاک همه شهدای راه حق و حقیقت خصوصا کسانی که با مناظرات در دفاع از اهل بیت عصمت و طهارت، جان خود را در طبق اخلاص گذاشته اند، نثار کنم.

در این نوشتار در مواردی از ترجمه آیات تفسیر نمونه و از ترجمه مناظرات کتاب شریف احتجاج استفاده شده است. در مباحثی نیز از آداب مناظره و گفت و گو در اصول دین، سید علی حسینی میلانی نیز بهره گرفته شده است.

به یقین این نوشتار دارای کاستی هایی است، امید داریم با بذل محبت خوانندگان، از دیدگاه اصلاحی محروم نگشته و نوشتار در مراحل بعدی مورد اصلاح قرار گیرد.

شیوه آموزش:

۱. تمرکز استاد در آموزش بر دست یابی دانش پژوهان به پاسخ های مورد انتظار بر اساس پرسش های مطرح شده در ابتدای هر مبحث.
۲. تمکین بر نکات مهم محتوای درس.
۳. مشارکت دادن و تفریب برای انجام مناظره پایان درس و یا بخشی از آن در جلسه بعد.
۴. انجام، طرح، اساس محتوای ارائه شده.
۵. استنتاج و ارائه، اقل دوروش بهره گرفته در مناظره توسط ناظرین مناظره.
۶. ارائه نقاط قوت و ضعف توسط دانش پژوهان جلسه نسبت به مناظره کننده گان.
۷. توضیح بخش های لازم و مهم در مناظره و انجام جمع بندی نهائی مناظره در جلسه توسط استاد.
۸. ارائه تلخیص درس به صورت کنفرانس توسط دانش پژوهان
۹. ارائه تلخیص مناظرات و روش های استفاده شده در مناظره توسط هر گروه مناظره کننده در پایان ترم بعنوان کار پژوهشی دانش پژوهان.